

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН
ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛЫН ТӨСЛҮҮДИЙН АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ
ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2024 оны 04 дүгээр
сарын 24-ний өдөр

Улаанбаатар
 хот

Илтгэгч: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд, Л.Мөнхбаатар, Г.Тэмүүлэн нараас 2024 оны 04 дүгээр сарын 05-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын тогтоолын төслүүдийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Улсын Их Хурал 2024 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Улсын Их Хурлын даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрийн 54 дүгээр захирамжаар Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэнгээр ахлуулж, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Болорчулуун, Т.Доржханд, Б.Жаргалмаа, Б.Пүрэвдорж, Ж.Сүхбаатар нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр төслийг чуулганы нэгдсэн болон Байнгын хорооны хуралдааны хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулан ажилласан.

Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын албан ёсны цахим хуудас "d.parliament.mn" дамжуулан иргэнээс ирүүлсэн 1 санал, ажлын хэсгийн гишүүн Т.Доржханд, Б.Жаргалмаа, Ж.Сүхбаатар нараас болон Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн, Жендэрийн үндэсний хорооноос ирүүлсэн саналуудыг үндэслэн зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг бэлтгэсэн байна.

Төрийн байгуулалтын байнгын хороо 2024 оны 04 дүгээр сарын 24-ний өдрийн хуралдаанаараа дээрх хууль, тогтоолын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулахдаа Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу хууль, тогтоолын төслүүдийг зүйл бүрээр нь хэлэлцсэн болно.

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд Улсын Их Хурал өөрийн стратеги төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжүүлэх, нам, эвслийн бүлэг байгуулах гишүүдийн тоог тогтоох, яллагдагчийг шүүхэд шилжүүлснээс хойш хоёр жилийн хугацаа өнгөрөөгүй байгаа эрүүгийн хэрэгтэй холбоотой асуудлаар хянан шалгах түр хороо байгуулахгүй байх, мөн хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслийн талаар болон Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаах зэрэг нийт 18 зарчмын зөрүүтэй санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Пүрэвдорж Улсын Их Хурал дахь намын бүлгийн даргыг тухайн бүлгийн гишүүдийн олонхын саналаар сонгох, бүлгийн ажлын алба нь

бүлгийн нэгэн бүрэн эрхийн хугацаанд ажилладаг байх зэрэг зарчмын зөрүүтэй санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.19 дэх хэсэгт заасны дагуу Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн С.Одонтuya төслийн 44 дүгээр зүйлд "44.1.16.гишүүн нь бүрэн эрхийн хугацаандаа иргэд, сонгогчдод тайлангаас бусад эд зүйлс тараах, аливаа хэлбэрээр үнэ төлбөргүй үйлчилгээ үзүүлэх зэрэг үйлдэл, үйл ажиллагаа хийхгүй байх." заалт нэмэх зарчмын зөрүүтэй санал гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй тул цөөнх болсон.

Байнгын хороо ажлын хэсэг болон Улсын Их Хурлын гишүүдээс гарсан зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг нэг бүрчлэн хэлэлцэж, санал хураалт явуулж, олонхын санал авсан, аваагүйгээр нь бүлэглэн бэлтгэсэн зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол болон анхны хэлэлцүүлэг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

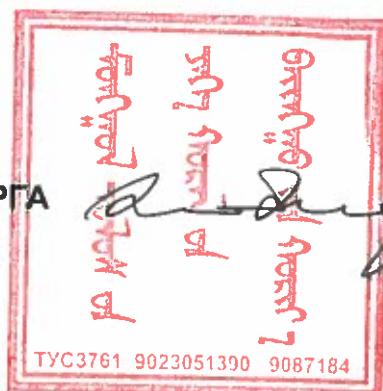
Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын тогтоолын төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА

И.ЭНХБОЛД

**НЭГ МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН
ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

1. ТӨСЛИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1. Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.5, 4.6 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“4.5. Улсын Их Хурал тамга, тэмдэг, хэвлэмэл хуудас, шагналтай байна.

4.6. Улсын Их Хурлын оноосон нэртэй адил утга, агуулгатай нэр, нэрийн товчлолыг зөвшөөрөлгүй ашиглахыг хориглоно.”

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн
Д.Тогтохсүрэн, Х.Болорчулуун, Т.Доржханд,
Б.Жаргалмаа, Б.Пүрэвдорж, Ж.Сүхбаатар /цаашид
“Ажлын хэсэг” гэх/

2. Төслийн 4 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 4.8 дахь хэсэг нэмэх:

“4.8. Улсын Их Хурал өөрийн стратеги төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжүүлнэ.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3. Төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.3 дахь хэсгийн “хэлэлцэх нийт хугацааг тогтоох”
гэснийг “хэлэлцэх хугацааг хэлэлцүүлгийн үе шат бүрээр тогтоох” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4. Төслийн 21 дүгээр зүйлийн 21.25 дахь хэсгийн “үл хүндэтгэсэн үйлдэл гэж үзнэ.”
гэснийг “үл хүндэтгэсэн үйлдэлд тооцож тухайн этгээдэд Төрийн албаны тухай болон
холбогдох бусад хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5. Төслийн 27 дугаар зүйлийн 27.5.4 дэх заалтын “бүрэн эрхтэй холбогдсон асуудлыг”
гэсний өмнө “халдашгүй байдал,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6. Төслийн 27 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 27.12 дахь хэсэг нэмэх:

“27.12. Дэд хорооны үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь хуралдаан байх бөгөөд дэд
хорооны гишүүдийн олонх хүрэлцэн ирсэн бол хуралдааныг хүчинтэйд тооцно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

7. Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.2 дахь хэсгийн “хянан шалгагч томилох, бичиг
баримтад дүн шинжилгээ хийх зэрэг” гэснийг “хянан шалгагч, шинжээч томилох, баримт
бичигт дүн шинжилгээ хийх, гэрчээс мэдүүлэг авах зэрэг” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

8.Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.5.3 дахь заалтын “яллах дүгнэлт үйлдэж шүүхэд шилжүүлсэн эрүүгийн хэрэгтэй холбоотой асуудлаар” гэснийг “яллагдагчийг шүүхэд шилжүүлснээс хойш хоёр жилийн хугацаа өнгөрөөгүй байгаа эрүүгийн хэрэгтэй холбоотой асуудлаар” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

9.Төслийн 28 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 28.6, 28.11 дэх хэсэг нэмэх:

“28.6.Тухайн ээлжит чуулганы хугацаанд хоёр хүртэл хянан шалгах түр хороо ажиллаж байгаа бол Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин наймдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу гаргасан хянан шалгах түр хороо байгуулах саналыг дараагийн ээлжит чуулганы хугацаанд хэлэлцэнэ.

28.11.Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүний албан үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа гишүүн хянан шалгах түр хорооны дарга, гишүүнээр ажиллахгүй.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

10.Төслийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1, 29.4, 29.13 дахь хэсгийн “12” гэснийг “10” гэж, мөн зүйлийн 29.4, 29.9 дэх хэсгийн “12-оос” гэснийг “10-аас” гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

11.Төслийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“29.3.Бүлэг даргаа гишүүдийн олонхын саналааар сонгож, бүлэг байгуулсан тухай шийдвэр, бүлгийн гишүүдийн нэрийн жагсаалтыг бүлгийн дарга Улсын Их Хурлын даргад бичгээр ирүүлэх бөгөөд ийнхүү ирүүлснээр бүлгийн эрх, үүрэг хэрэгжиж эхэлнэ.”

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Пүрэвдорж

12.Төслийн 32 дугаар зүйлийн 32.1 дэх хэсгийн “Бүлэг” гэсний дараа “бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх хугацаандаа” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Пүрэвдорж

13.Төслийн 38 дугаар зүйлийн 38.3 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

14.Төслийн 46 дугаар зүйлийн 46.5.4 дэх заалтын “Хууль тогтоомжийн тухай хуульд” гэсний өмнө “энэ хуулийн 36 дугаар зүйл,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

15.Төслийн 46 дугаар зүйлийн 46.5 дахь хэсэгт доор дурдсан агуулгатай хоёр дахь өгүүлбэр нэмэх:

“Энэ журам нь Төрийн албаны тухай хуулийн 54.2, 55.2-т заасан журмаар зохицуулах харилцаанд хамаарахгүй.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

16.Төслийн 50 дугаар зүйлийн 50.2 дахь хэсгийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

НАЙРУУЛГЫН САНАЛ:

1.Төслийн 24 дүгээр зүйлийн 24.9, 24.10 дахь хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 28.7 дахь хэсгийн “зардлыг” гэсний өмнө “үйл ажиллагааны” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.9 дэх хэсгийн “ба” гэсний дараа “түүнээс” гэж тус тус нэмж, 28 дугаар зүйлийн 28.8 дахь хэсгийн “зардлыг санхүүжүүлнэ.” гэснийг “үйл ажиллагааны зардлыг зориулалтын дагуу зарцуулна.” гэж, 30 дугаар зүйлийн 30.2 дахь хэсгийн “зааснаас” гэснийг “заасны дагуу томилогдоноос” гэж, 35 дугаар зүйлийн 35.5 дахь хэсгийн “хууль тогтоомжийн” гэснийг “хуулийн” гэж, 36 дугаар зүйлийн 36.4 дэх хэсгийн “Энэ зүйлд” гэснийг “Энэ хуулийн 36 дугаар зүйлд” гэж, 44 дүгээр зүйлийн 44.1.6 дахь заалтын “компанит ажилд” гэснийг “сурталчилгаанд” гэж, 46 дугаар зүйлийн 46.5.17 дахь заалтын “мэдээллийн сан бүрдүүлж гишүүдэд үйлчлэх” гэснийг “мэдээллийн сан бүрдүүлэх” гэж тус тус өөрчлөх.

2.Төслийн 27 дугаар зүйлийн 27.4 дэх хэсгийн “тогтоох асуудлыг” гэснийг хасах.

3.Зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн зүйл, хэсэг, заалтын болон тэдгээрт авсан эшлэлийн дугаарлалтыг өөрчлөх, агуулга, зарчмыг хөндөхгүйгээр хууль зүйн техникийн болон найруулгын шинжтэй засвар хийх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖЭЭГҮЙ САНАЛ:

1.Төслийн 44 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 44.1.16 дахь заалт нэмэх:

“44.1.16.гишүүн нь бүрэн эрхийн хугацаандаа иргэд, сонгогчдод тайлангаас бусад эд зүйлс тараах, аливаа хэлбэрээр үнэ төлбөргүй үйлчилгээ үзүүлэх зэрэг үйлдэл, үйл ажиллагаа хийхгүй байх.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн С.Одонтуяа
/цөөнх/**

**ХОЁРМОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН
ТӨСӨЛТЭЙ ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛЬ, ТОГТООЛЫН ТӨСЛҮҮДИЙН ТАЛААРХ
ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**1.МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ЖУРМЫН
ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

1.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “тус тус өөрчилсүгэй.” гэсний өмнө “, 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн “Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 24⁶.2-т” гэснийг “Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 52.2-т” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**2.ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

1.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийг хасаж, төслийн 3 дугаар зүйлийн дугаарыг “2 дугаар зүйл” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**3.ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ХӨРӨНГӨӨР БАРАА, АЖИЛ,
ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХУДАЛДАН АВАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

1.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1.Хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**4.“ТОГТООЛД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ” УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

1.ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1.“Улсын Их Хурлын гишүүний төсөвт зардлыг төлөвлөх, тооцох, зарцуулах, тайлагнах журам батлах, зарим зардлын хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2008 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 28 дугаар тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн 1 дэх заалтын “-ийг энэ тогтоолын” гэснийг “гэснийг “Улсын Их Хурлын гишүүний тойротг ажиллах унааны лимит” гэж өөрчлөн энэ тогтоолын” гэж, төслийн 2 дахь заалтын “28 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 1, 2, 3, 4, 5 дахь” гэснийг “28 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 1, 2, 3, 4 дэх” гэж тус тус өөрчилж, уг тогтоолын 2 дугаар хавсралтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах.

НАЙРУУЛГЫН САНАЛ:

1.Төслийн 1 дүгээр хавсралтын “Улсын Их Хурлын гишүүний төсөвт зардлыг төлөвлөх, тооцох, зарцуулах, тайлагнах журам”-ын 1.2.4, 2.2-т “сонгогдсон тойротоо” гэснийг “тойротг” гэж тус тус өөрчилж, мөн журмын 1.2.5-д “гэрээний үндсэн дээр ажиллуулах” гэснийг хасах.

2.Зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн заалт, хавсралт болон тэдгээрт авсан эшлэлийн дугаарлалтыг өөрчлөх, агуулга, зарчмыг хөндөхгүйгээр хууль зүйн техникийн болон найруулгын шинжтэй засвар хийх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг